

Észrevételek a Nemzeti Épületenergetikai Stratégiához (NÉeS) és a készülő Cselekvési Tervhez (NÉeCsT)

A [NÉeS-tervezetet](#) a kormány 2014. szeptember közepén társadalmi vitára bocsátotta. A mintegy száz oldalas anyag elkészítéséhez hatalmas gyűjtő- és rendszerező munkát végeztek a szakértők. A cél az volt, hogy a 4,3 milliós lakásállományt valamint a köz- vagy közforgalmú épületeket típusokba sorolják, meghatározzák a felújításuk módját, ezek alapján felújítási csomagokat készítsenek az egyes típusokra, majd megbecsüljék a szükséges ráfordításokat és a várható megtakarításokat. Szentendrén, az ÉMI központjában október 20-án utolsó körös szakmai egyeztetést tartottak a NÉeS véglegesítése előtt, amelyen a Levegő Munkacsoport képviselője is részt vett.

A Szentendrei Ipari Parkban tartott egyeztetésen az építési szektor számos szervezetének képviselője és épületenergetikával foglalkozó szakértő vett részt. A házigazda dr. Matúz Géza, az Építésügyi Minőségellenőrzési Innovációs Nonprofit Kft.(ÉMI) vezérigazgató helyettese volt. Nevek említése nélkül kiemelünk néhányat az elhangzottak közül. A hozzászólók azt az ígéretet kapták, hogy az észrevételek egy részét nem a Stratégiában, hanem a Cselekvési Terv készítésénél fogják megfontolni.

Az épületek energiafogyasztásában az üzleti szféra épületei kisebb súlyt képviselnek. A NÉeS a lakó- és középületeket elemzi. (Az irodák, kereskedelmi épületek, a kkv szektor energetikai korszerűsítéséhez támogatást a GINOP-ból biztosítanak.)

A felújítások 2020-ig mintegy 42 ezer munkahelyet jelentenek az építőiparban, amihez 3 ezer közvetett munkahely jön hozzá. A szakmai szervezetek, szövetségek a **K+F+I** és a kkv-k kiemelt támogatását szorgalmazzák, hogy a **hazai berendezésgyártást, a felújításhoz szükséges beszállítói arányt növelni** lehessen. Az épületenergetikai adatok is mutatják, hogy a rendszerváltás után leépült az ipari termelés, és ezt számos területen a mai napig nem sikerült visszaállítani. A GINOP forrásai a terv szerint javítani fognak ezen az állapoton. Célszerű lenne az épületek korszerűsítéséhez szükséges hazai gyártási lehetőségeket koordináltan feltárni. A résztvevők hangsúlyozták a **szakképzés, továbbképzés** fontosságát is. Innováció csak a képzett, szakmájukat jól ismerőktől várható. Mind a korszerűsítésben, mind az üzemeltetésben meghatározó a munkát elvégzők felkészültsége, hozzáértése – a kontárok mielőbbi kiszűrése.

A szakértők kiálltak a **hazai megújuló technológiák** támogatása mellett. A beszerzés, beszerelés, a megbízható üzemeltetés szempontjából kedvező egy-egy térségben közös megújuló technológiai hálózatot létrehozni, hazai fejlesztésre alapozva.

Fontos, hogy a NÉeS összhangba kerüljön az egyéb nemzeti stratégiákkal, programokkal és jogszabályokkal. Például a hőségben üzemelő klímaberendezéseknek a téli csúcsokat elérő, sőt meghaladó áramfogyasztását [klímabarát városi környezettel](#) lehet a leghatékonyabban mérsékelni.

Bár nem kötelező, de a települési vagy kistérségi szintű energiasztratégia kidolgozása számos előnnyel jár, kiegészülve a régóta szorgalmazott városi, illetve térségi energetikus hálózat új-jáélesztésével. A városi mikroklíma éghajlattudatos kialakítása mellett vizsgálandó például a

[közösségi energiarendszerek](#) kiépítésének lehetősége. A középületeknél előírt 25 százalékos és az összenergia mixben vállalt 14,65 százalékos megújuló arány a [lakosság megtakarított pénzének a becsatornázásával](#) könnyebben teljesíthető. Szakszerűen megszervezve, igazi nyer-nyer megoldás: Nemcsak a megújuló energiatermelés aránya nő, de a kisbefektető is nagyobb hozamot kap a megtakarításai után, mintha bankba tenné a pénzét.

Régóta szorgalmazza a Levegő Munkacsoport az [épületek 15-20 évenkénti felülvizsgálatát](#). Ez segítené az építőipari igények pontosabb becslését is. Innovatív a **teljes kistelepülés, illetve nagyobb településnél egy-egy településrész egyidejű felújításának** gondolata. A minta-projekt a település épületeinek teljes körű auditálását, a korszerűsítéshez szükséges eszközök (anyagok, élőmunka) kigyűjtését és az együttes megvalósítástól, vagyis a méretgazdaságságtól várható költségcsökkentést tartalmazná. Az adatok birtokában lehetne a privát és közösségi forrásokról gondolkodni.

A korábban már bejelentett Panelprogram segítségével 2020-ra gyakorlatilag az összes iparosított technológiával készült lakóépület meg fog újulni. Ez a távhőigény további csökkenéséhez vezet. A távfűtést a rendszerváltás óta rengeteg támadás érte. Az olcsó energiára és alacsony hatékonyságú infrastruktúrára épült távhőszolgáltatást nemcsak a hirtelen megnőtt gázárak sújtották. A szocialista ipar összeomlása, majd a mérőórák beállításával a csökkenő lakossági igény feleslegessé tették a kapacitások jelentős hányadát. A primer oldalon folyamatosan hajtottak végre korszerűsítéseket az üzemeltetési költségek, a pazarlás csökkentése érdekében. Emellett közel 300 ezer távfűtött lakáson végeztek energiamegtakarító felújításokat. A korábban kiépített hatalmas infrastruktúra fenntartása most aránytalanul terheli a szolgáltatás igénybevevőit. Erre a problémára a távfűtés folyamatos bővítése lett volna a legjobb válasz. Számos uniós országban a távfűtés reneszánszát éli, a nemzeti megújuló energia arányának növelése, a kapcsolt termelés és egyéb forrásból származó hulladékhő gazdaságos használata érdekében. Ennek érdekében több országban kötelező a távfűtésre rákötés bizonyos műszaki és gazdasági feltételek megléte esetén. Magyarországon ezzel ellentétes a szabályozás. Ha nem is tömegesen, de néhányan leváltak korábban a távfűtésről, és az új beruházásoknál szabadon választhat fűtési megoldást a beruházó – nemegyszer rövid távú megfontolásból.

A rugalmas tüzelőanyag-váltás, a javuló hatékonyság és a felesleges kapacitások önmagukban is indokolnák a **távhőszolgáltatás kiterjesztését**. Ám más környezetvédelmi és gazdasági érvek is a kiterjesztés mellett szólnak. A kilencvenes évek elején végzett levegőminőségi vizsgálatok azt mutatták, hogy távfűtés nélkül Budapest levegője elviselhetetlenné válna a fűtési időszakban. Ma ismét kritikussá vált a téli légszennyezés, mivel egyre többen fűtenek korszerűtlen berendezésekben, esetenként rossz minőségű, szilárd tüzelővel. A távhővel nemcsak fajlagosan kevesebb szennyezőanyag jut a levegőbe, de a sűrűn beépített városi területektől távolabb és nagyobb magasságban. Van még egy speciális probléma Budapest belső kerületeiben, amire a távfűtés jó megoldást adhat. A hatvanas években áttértek a szénről, az olajról a gázfűtésre. Akkoriban a kéményeket nem alakították át. Mostanra a lecsapódó agresszív füstgázok miatt tömegesen tönkrementek. Kérdés, hogy a belső kerületek soklakásos társasházainak kéményeit érdemes-e mindenhol kibéleltetni, felújítani (lakásonként sokszázezer forintért), amelyre rájön még a fűtőberendezések cseréjének és az évenkénti karbantartásnak a költsége is. Célszerű lenne **mintaprojektként néhány zárt sorúan beépített tömb teljes körű auditálása, és ennek alapján a leggazdaságosabb fűtési mód meghatározása**. Ott, ahol a távvezeték nem túl messze halad, és az épületek többségében korszerűtlenek a fűtőberendezések, részben gazdasági, részben levegőtisztasági megfontolásból érdemes lenne áttérni a távhőszolgáltatásra. Ezt az összehasonlítást még a nagyobb arányú, egyedi lakáskorszerűsítéseket megelőzően kellene elvégezni.

A klímaváltozással kapcsolatos csúcstalálkozókon gyakran elhangzik, hogy a földünk nem lenne képes eltartani még a jelenlegi hétmilliárd embert sem, ha mindnyájan a fejlett országok életmódját, technológiai megoldásait követnék. Érdemes lenne a hagyományos technológiákat, évszázadok alatt kialakult építésmódokat fejleszteni, mivel ezeknek a technológiáknak kisebb az ökológiai lábnyoma. A korszerű szalma- és vályogházak, tömegkályhák kuriózumnak számítanak ma még hazánkban. Falukép-védelmi és idegenforgalmi szempontból is fontos lenne a **korszerű, hagyományokon nyugvó népi építészet** szerepeltetése legalább a Cselekvési Tervben.

A lakosság szemléletformálása, energetikai ismereteinek bővítése elengedhetetlen, amellet az egyik leghatékonyabb módja a biztonságos és energiatakarékos épületüzemeltetésnek. Rengeg energia takarítható meg energiatudatos életmóddal. Alapvető ismeretek nélkül azonban a háztartások a jó megoldásokban rejlő lehetőségeket sem tudják teljes körűen kihasználni, és a kontárok térnyerésének is nagyobb az esélye. Közismert, hogy az uniós pályázatokhoz kapcsolódóan viszonylag nagy összegeket, jellemzően a beruházás költségének 1 százalékát a programok kommunikációjára kell költeni. Ügyes kommunikációs stratégiával az EU elvárások a **lakosság szemléletformálásával** összeköthetők lennének.

Végül bemutatunk két táblázatot az épület felújításoktól várható energia megtakarításokról és a költségvonzatokról.

A NÉeS 2020-ig tervezett épületenergetikai energia megtakarítási célkitűzéseit az alábbi táblázat foglalja össze:

A felújítás típusa	Energia megtakarítási cél 2020-ig
A lakó- és középület állomány felújítása	40 PJ
A vállalkozások épületeinek felújítása	4 PJ
Egyéb energia megtakarítások épületeknél	5 PJ
ÖSSZESEN	49 PJ

A 40 PJ megtakarítás és az eléréshez szükséges ráfordítás a becslések szerint a következőképpen alakul 2014-2020 között:

Épülettípus	Megtakarítás 2020-ig (PJ)	Szükséges ráfordítás (mrd Ft)	Felújított egységek száma 2020-ig (db)
Családi ház	17,6	743	130 ezer lakás
Iparosított technológiájú (panel)	12,8	536	380 ezer lakás
Hagyományos társasház	8	329	190 ezer lakás
Középület	1,6	152	2,4 ezer épület
ÖSSZESEN	40	1760	

Látható, hogy a megtakarítási potenciál legnagyobb hányada a lakásoknál van. Az említett 4,3 milliós lakásállománynak hetven százaléka energetikai korszerűsítésre szorul. 6-7 év alatt 700 ezer lakást 1608 milliárd forintból lehetne felújítani. A korábbi ciklusok tapasztalatai alapján sokkal kiszámíthatóbb, folyamatos, valamint a szervezésben, a méretgazdaságosságban rejlő lehetőségeket is kiaknázó pályázatokra van szükség. Jelenleg a pályázás inkább hasonlít a nyereményjátékokhoz. Akinek megfelelő önrész áll rendelkezésére, amellet szemfüles, netán bennfentes információkhoz juthat, be tudja villámgyorsan adni a pályázatát, és esélye van arra, hogy az első néhány szerencsés között nyerjen. Az energiamegtakarítás nemcsak az

egyén, de a közösség érdeke is. Ezért a támogatása nem idegen egy ökoszociális piacgazdasági rendszertől. Azonban számos szociális és energetikai szempontból is jobb megoldás ismert a támogatásra.

Végül megemlítjük, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű csoportok problémáját, a munkaerő nagyobb mobilitását és minden térség azonos színvonalú közszolgáltatásokkal való ellátását a régi tagországokban hagyományosan meglevő és fenntartott bérlakáshálózati program oldhatja meg (pl. szolgálati lakások az oktatáshoz, az egészségügyben). A rendszerváltás után elharmadodottan megszüntetett bérlakásrendszer újjáélesztésének kérdése és az energiaszegénység csökkentése is kapcsolatban áll a NÉeS-sel.

Budapest, 2014. október 30.

Beliczay Erzsébet

